

นางสำรวย กลับทอง

ประเภทเครื่องจักสาน (ไม้ไผ่-หวาย)

ตะกร้าจักสาน

“การจักสาน” เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นที่สามารถคิดค้นนำวัสดุจากธรรมชาติที่หาได้มาประยุกต์ทำเป็นเครื่องมือ เครื่องใช้ ในชีวิตประจำวัน โดยสร้างสรรค์ขึ้นตามวิถีชีวิตความเป็นอยู่ งานหัตถกรรมเครื่องจักสานจึงสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนในสมัยอดีตที่สร้างสรรค์ไว้เพื่อสำหรับใช้งานเท่านั้น ยังไม่มีความประณีตสวยงามเหมือนอย่างในสมัยปัจจุบัน เมื่อกาลเวลาได้ผ่านไปทำให้ผู้คนมีการสร้างสร้งงานหัตถกรรมจักสานให้มีรูปแบบที่ประณีตและงดงามมากขึ้น มีการจักสานให้เกิดรายละเอียดและลวดลาย โดยได้มีการพัฒนาสร้างสรรค์ให้เครื่องจักสานไม่ได้เป็นแค่เครื่องมือเครื่องใช้เท่านั้น แต่ยังสร้างสรรค์เป็นกระเป๋า รองเท้า ต่างหู ซึ่งสร้างความแปลกใหม่และเพิ่มคุณค่าให้กับงานจักสานได้อีกด้วย

กระเป๋าจักสาน

การอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญา

นางสำรวย กลับทอง เกิดและเติบโตที่ตำบลหัวไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี ครอบครัวมีอาชีพทำเครื่องจักสานอยู่ก่อนแล้วนางสำรวยจึงมีความผูกพันกับเครื่องจักสานมาตั้งแต่กำเนิด จนเกิดเป็นความรัก ความผูกพันกับงานจักสานไม้ไผ่ หวายเป็นละเอียดยจนเมื่อนางสำรวยโตขึ้นคุณแม่ทุเรียน หอมจันทร์ ได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ และสอนเทคนิคต่าง ๆ ในการทำงานจักสานให้แก่นางสำรวยจนสามารถสร้างยึดเป็นอาชีพมาจนถึงปัจจุบัน

กระเป๋าจักสาน

กระเป๋าจักสาน

นางสำรวยได้ฝึกฝนทักษะฝีมือโดยเริ่มจากการฝึกจักตอกไม้ไผ่ด้วยตนเองก่อน เมื่อมีความชำนาญแล้วจึงหัดสานลวดลายธรรมดา นางสำรวยฝึกฝนทักษะการจักสานไม้ไผ่หวายละเอียดจนมีความชำนาญ และนำผลงานจักสานฝีมือของตนไปออกขายจนมีผู้สนใจและให้การตอบรับเป็นอย่างดีทำให้นางสำรวยยึดเป็นอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวตั้งแต่นั้นมา นางสำรวยมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะอนุรักษ์การจักสานหวายไม้ไผ่ละเอียดให้เป็นที่รู้จักด้วยการพัฒนาลวดลาย และสีให้มีความสวยงาม โดดเด่นเป็นที่ชื่นชอบของคนโดยทั่วไปทจนทำให้นางสำรวยได้ยึดเป็นอาชีพและได้ชักชวนคนในหมู่บ้านให้หันมาทำงานจักสานตั้งแต่นั้นมา โดยนางสำรวยได้พัฒนาผลงานการจักสานของตนเองอยู่อย่างต่อเนื่อง เป็นเวลากว่า 19 ปีมาแล้ว

ภูมิปัญญาที่สะท้อนทักษะฝีมือเชิงช่าง

นางสำรวยถือเป็นช่างที่มีความชำนาญด้านการจักสานหวายและไม้ไผ่ละเอียดเป็นอย่างมาก โดยยังคงสร้างสรรค์ผลงานด้วยตนเองในทุกขั้นตอนและยังอนุรักษ์กรรมวิธีการทำต่าง ๆ ตามแบบดั้งเดิมของบรรพบุรุษ ตั้งแต่การคัดเลือกไม้ไผ่สีสุกที่มีขนาดลำต้นที่ตรง แข็งแรง มีผิวสัมผัสที่เรียบเนียน โดยจะคัดเอาต้นที่มีคุณภาพและสวยงามมากที่สุด และการคัดเลือกหวายของนางสำรวยจะใช้หวายที่มีสีเขียวจนตลอดทั้งเส้น เส้นตรง เงามาม เพื่อที่เวลานำมาสานเป็นผลงานจะมีความแข็งแรง สวยงาม

กระเป๋าจักสาน

โดยขั้นตอนการสานที่สำคัญ คือ การสานและขัดไม้ไผ่ หวายได้อย่างละเอียดสวยงาม เพื่อให้เกิดลวดลายที่มีความประณีต โดยนำไม้ไผ่มาสานที่ละเอียด ซึ่งต้องใช้สมาธิและความชำนาญเป็นอย่างมาก จึงจะสามารถขึ้นโครงเป็นผลงานได้สำเร็จ โดยลวดลายต่าง ๆ ที่นางสำรวนำมาสร้างสรรค์ลงบนชิ้นงานการจักสานนั้นจะมาจากลวดลายที่คัดลอกมาจากผ้าไหมโบราณลวดลายขีด เช่น ลายดอกจิก ลายไทย ลายฉลุ ลายดอกพิกุล เป็นต้น ผลงานจึงมีความวิจิตรสวยงาม เป็นที่ประทับใจแก่ผู้ที่พบเห็นเป็นอย่างมาก

ตะกร้าจักสาน

ตะกร้าจักสาน

เอกลักษณ์ผลงานที่โดดเด่น

เอกลักษณ์ผลงานที่โดดเด่นของงานจักสานไม้ไผ่ หวายละเอียดฝีมือนางสำรวย คือผลงานมีความละเอียด ไม้ไผ่และหวายจะสานร่วมกันได้อย่างเรียบเนียน มีการเพิ่มสีสันให้มีความโดดเด่น เช่น สีแดง สีดำ ทำให้ผลงานเป็นที่ชื่นชอบเป็นอย่างมาก รูปแบบของผลงานที่นางสำรวยนำมาสร้างสรรค์นั้นมียุทธศาสตร์หลากหลาย เช่น ชุดเขียนหมาก กระเป๋ารูปทรงขาแมงมุม ตะกร้ารูปทรงไข่ เป็นต้น โดยเป็นลวดลายที่มีความแปลกใหม่ ทำให้ได้รับความสนใจจากผู้คนเป็นจำนวนมาก

ผลงานที่สร้างความภาคภูมิใจให้กับนางสำรวย คือ “ผอบ” ที่สร้างสรรค์มาจากไม้ไผ่และหวายที่สอดประสานกันอย่างแนบชิด ผลงานมีความประณีตและสวยงามเป็นอย่างมาก จากทักษะและประสบการณ์ที่สั่งสมมาอย่างยาวนานทำให้ผอบฝีมือนางสำรวยได้รับรางวัลจากไปรษณีย์ไทย ทำให้นางสำรวยมีความภาคภูมิใจและเป็นผลงานที่สร้างชื่อเสียงให้แก่นางสำรวยมาจนถึงปัจจุบัน

ตะกร้าจักสาน

การถ่ายทอดความรู้และการพัฒนาผลงาน

นางสำรวยยังคงทุ่มเทแรงกายแรงใจในการอนุรักษ์สวดลายและขั้นตอนการสร้างสร้อยงานหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่และหวายละเอียดด้วยตนเองในทุกขั้นตอน และยังถ่ายทอดความรู้ให้กับชาวบ้านในชุมชนอยู่เสมอ เพื่อหวังให้คนในหมู่บ้านช่วยกันสืบสานงานหัตถกรรมแขนงนี้ต่อไป

ด้านการพัฒนาผลงาน นางสำรวยมีการพัฒนาสวดลายให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้นโดยแกะสวดลายต่าง ๆ มาจากผ้าไหม และนำสวดลายมาประยุกต์ในงานจักสาน นอกจากนี้ยังมีการย้อมสีไม้ไผ่ให้ผลงานมีความโดดเด่นสวยงาม ใช้งานได้หลายโอกาสมากขึ้น